

A. Μετάφρασης και κατανόησης

1. Βλέπε στην αρχή της ενότητας, μετάφραση σε στήλες.

2.
 - α. Cassiope cum Nymphis se comparat.
 - β. belua ad Andromedam se movet.
 - γ. Perseus puellam videt.
 - δ. Perseus Andromedam liberat.
 - ε. Cēpheus, Cassiope et incolae Aethiopiae valde gaudent.
3.
 - α. Ο Κηφέας και η Κασσιόπη έχουν μια κόρη.
 - β. Ο Ποσειδώνας στέλνει στην ακτή θαλάσσιο κήτος.
 - γ. «Σφάγιο αρέσει στον θεό!»
 - δ. Ξαφνικά φτάνει ο Περσέας με τα σανδάλια.
 - ε. Ο Περσέας σκοτώνει το κήτος και ελευθερώνει την Ανδρομέδα.
Perseus beluam delet et Andromedam liberat.
4.
 - α. Belua ad Andromedam se movet, quam Cepheus ad scopulum adligat.
 - β. Perseus calceos pennatos habet, quibus in Aethiopiam advolat.

5. Ο Ποσειδώνας αντέδρασε στην απρεπή συμπεριφορά της Κασσιόπης να παινευτεί για την ομορφιά της και να συναγωνιστεί τις Νηρηίδες [*Cassiope, superba formā suā, cum Nymphis se comparat*]. Καυχήθηκε μάλιστα ότι ήταν η ωραιότερη απ' όλες. Αυτό προκάλεσε την οργή των Νηρηίδων (ήταν κόρες του Ποσειδώνα), αλλά και του Ποσειδώνα που, μόλις άκουσε τα παράπονά τους, πήρε το μέρος τους.

6. Ο Ποσειδώνας δεν άφησε ατιμώρητη την ύβρη της Κασσιόπης. Πλημμύρισε την Αιθιοπία και έστειλε ένα κήτος που λαίμαργα ρήμαζε αυτή και τους κατοίκους της [*Neptūnus irātus ad oram Aethiopiae urget beluam marīnam, quae incolis nocet*]. Η απελπισία και η απογοήτευση έκαναν τον Κηφέα να ζητήσει τη συμβουλή του μαντείου, το οποίο χρησιμοποίησε ότι η χώρα θα σωθεί από τη συμφορά, αν η κόρη του βασιλικού ζεύγους Ανδρομέδα δοθεί στο κήτος βορά [*Oraculum incolis respondet: «regia hostia deo placet!»*]. Ο Κηφέας χωρίς δεύτερη σκέψη αναγκάστηκε και από τους Αιθίοπες να το πράξει και έδωσε με πόνο την κόρη του σε βράχο, ώστε να εκπληρωθεί ο χρησμός του μαντείου και η χώρα τους να βγει από την περιπέτεια που προκάλεσε τόσο απερίσκεπτα η Κασσιόπη [*Tum Cēpheus Andromedam ad scopulum adligat*].

7. Η Ανδρομέδα αλυσοδεμένη στον βράχο (φορώντας μόνο τα κοσμήματά της, σύμφωνα με την επιταγή των θεών) περίμενε καρτερικά το κήτος, για να την κατασπράξει [*belua ad Andromedam se movet*]. Εκείνη τη στιγμή έφτασε στην Αιθιοπία ο Περσέας πετώντας με ένα ζευγάρι φτερωτά σανδάλια [*Repente Perseus calceis pennātis advolat*]. Είδε τη δεμένη κόρη, την ερωτεύτηκε κεραυνοβόλα [*puellam videt et stupet formā puellae*], σκότωσε το κήτος που ετοιμαζόταν να καταβροχθίσει το κορμί της [*Perseus hastā beluam delet et Andromedam liberat*] και απελευθέρωσε την Ανδρομέδα [*Perseus Andromedam liberat*]. Το γεγονός χαροποίησε ιδιαίτερα τους κατοίκους της Αιθιοπίας και τους άρχοντές της [*Cēpheus, Cassiope et incolae Aethiopiae valde gaudent*].

8. i. Λάθος [Cassiope, superba formā suā].
 ii. Λάθος [Neptūnus irātus ad oram Aethiopiae urget beluam marīnam, quae incolis nocet].
 iii. Λάθος [Perseus Andromedam liberat].
 iv. Λάθος [Cēpheus Andromedam ad scopulum adligat].
 v. Σωστό [Perseus calceis pennātis advolat; puellam videt].

B. Γραμματικής

1. deo → deus, dei
 scopulum → scopulus, scopuli
 calceis → calceus, calcei
2. incolis δοτική πληθυντικού → incolae
 deo δοτική ενικού → deis, diis, dis
 puellae γενική ενικού → puellarum
3. forma sua αφαιρετική ενικού → formis suis
 calceis pennatis αφαιρετική πληθυντικού → calceo pennato
 hasta αφαιρετική ενικού → hastis
 incolae ονομαστική πληθυντικού → incola

4. Ενικός αριθμός -singularis

Nom.	filia	deus	scopulus
Gen.	filiae	dei	scopuli
Dat.	filiae	deo	scopulo
Acc.	filiam	deum	scopulum
Voc.	filia	deus / dive / dee	scopule
Abl.	filia	deo	scopulo

Πληθυντικός αριθμός -Pluralis

Nom.	filiae	dei / dii / di	scopuli
Gen.	filiarum	deorum / deum	scopulorum
Dat.	filiis / filiabus	deis / diis / dis	scopulis
Acc.	filiae	deos	scopulos
Voc.	filiae	dei / dii / di	scopuli
Abl.	filiae / filiabus	deis / diis / dis	scopulis

5. Ενικός αριθμός - Singularis

Nom.	Cepheus	Cassiope
Gen.	Cephei – Cepheos	Cassiope – Cassiopae
Dat.	Cepheo – Cephei	Cassiope
Acc.	Cepheum - Cephea – Cepheon	Cassiope – Cassiopam
Voc.	Cepheu	Cassiope
Abl.	Cepheo	Cassiope – Cassiopa

	Ενικός αριθμός – Singularis	Πληθυντικός αριθμός - Pluralis
Nom.	Nympha – Nymphe	Nymphae
Gen.	Nymphae – Nymphes	Nympharum
Dat.	Nymphae	Nymphis
Acc.	Nympham – Nymphen	Nymphas
Voc.	Nympha – Nymphe	Nymphae
Abl.	Nympha – Nymphe	Nymphis

Ενικός αριθμός – Singularis

Nom.	Andromeda – Andromede
Gen.	Andromedae - Andromedes
Dat.	Andromedae
Acc.	Andromedam - Andromedan - Andromeden
Voc.	Andromeda - Andromede
Abl.	Andromeda - Andromede

Nom.	Perseus
Gen.	Persei - Perseos
Dat.	Perseo - Persei
Acc.	Perseum - Persea - Perseon
Voc.	Perseu
Abl.	Perseo

3

6. - Neptunus iratus ad **oras** Aethipiae urget **beluas marinas, quae** incolis **nocent**.
 - **Beluae** ad Andromedam se **movent**.
 - **Ei / ii / i puellas vident** et **stupent** formā **puellarum**.

7.	habent	→	habet
	comparat	→	comparant
	urget	→	urgent
	nocet	→	nocent
	respondet	→	respondent
	placet	→	placent
	adligat	→	adligant
	movet	→	movent
	advolat	→	advolant
	videt	→	vident
	stupet	→	stupent
	delet	→	delent
	liberat	→	liberant
	gaudent	→	gaudet

8. comparo - comparavi - comparatum - comparare
 urgeo - ursi - ----- - urgere

respondeo - respondi - responsum - respondere

video - vidi - visum - videre

stupeo - stupui - ----- - stupere

gaudeo - gavisus sum – gaudere (Ημιαποθετικό - Σουπίνο: gavisum)

9. *Re-pen-te Per-se-us cal-ce-is pen-nā-tis ad-vo-lat;*

10. *Repēnte Pērseus cālceis pennātis advólat;*

11.

Σωστό

Λάθος

superba: Είναι ουσιαστικό της πρώτης κλίσης.

ad: Είναι επίρρημα.

incolis: Είναι αφαιρετική Πληθυντικού.

deo: Είναι αφαιρετική Ενικού.

se: Είναι προσωπική αντωνυμία, β' προσώπου.

pennatis: Είναι ουσιαστικό της δεύτερης κλίσης.

hasta: Είναι ουδετέρου γένους.

valde: Είναι πρόθεση.

12. α. *Cepheus Cassiopen uxorem habebat.*

β. *Incolae Aethiopiae Andromedam amabant.*

γ. *Perseus qui calceis pennatis advolavit, beluam ingentem delevit.*

4

13. i. *Neptunus ad oram Aethiopiae beluam marinam urget.*

ii. *Belua marina incolis nocet.*

iii. *Perseus calceis pennatis advolat.*

Γ. Συντακτικού

1. α. *Miseriae incolae Aethiopiae excruciant.*

Το ρήμα πρέπει να τεθεί σε γ' πρόσωπο του πληθυντικού αριθμού, εφόσον το υποκείμενο (*miseriae*) είναι πληθυντικού αριθμού, γ' πρόσωπο.

β. *Cassiope cum filia sua se comparat.*

Η αντωνυμία *se* τίθεται αντί της αντωνυμίας *eam*, επειδή αναφέρεται στην Κασσιόπη (άμεση αυτοπάθεια). Αν υποθεθεί ότι η Κασσιόπη συγκρίνει με την κόρη της κάποια άλλη και όχι τον εαυτό της, η πρόταση είναι συντακτικά αποδεκτή.

γ. *Cepheus filiam ad scopulum adligat.*

2. **Neptūnus irātus ad oram Aethiopiae urget beluam marīnam: Κύρια πρόταση.**

urget: ρήμα.

Neptunus: υποκείμενο του ρήματος.

iratus: Αιτιολογική μετοχή¹.

¹ Έχει διατυπωθεί και η άποψη ότι ο τύπος *iratus* είναι επίθετο (επιθετοποιημένη μετοχή). Στην περίπτωση αυτή το *iratus* χαρακτηρίζεται ως επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου.

beluam: αντικείμενο του ρήματος.

marinam: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στον όρο **beluam**.

ad oram: επιρρηματικός προσδιορισμός που εκφέρεται με εμπρόθετο προσδιορισμό. Δηλώνει τον τόπο· ειδικότερα δηλώνει την κίνηση σε κάποιον τόπο και συνάπτεται με το ρήμα **urget**.

Aethiopiae: ετερόπτωτος προσδιορισμός, γενική κτητική σε εξάρτηση από τον όρο **oram**.

3. **hasta:** επιρρηματικός προσδιορισμός που εκφέρεται με απλή αφαιρετική. Είναι αφαιρετική οργανική του **οργάνου** και συνάπτεται με το ρήμα **delet**. Το όργανο εκφέρεται με απλή αφαιρετική, επειδή είναι άψυχο.

calceis: επιρρηματικός προσδιορισμός που εκφέρεται με απλή αφαιρετική. Είναι αφαιρετική οργανική του **οργάνου** και συνάπτεται με το ρήμα **advolat**. Το όργανο εκφέρεται με απλή αφαιρετική, επειδή είναι άψυχο.

Δ. Ετυμολογικές

1. **scopulum** σκόπελος
videt ιδέα
2. Δίας 3 / νεκρός 1 / γηθέω 2
3. forma 4 / calceus 3 / advolo 2
4. repente 3 / liberat 1 / irātus 4 / movet 2

5. Λευκός καπνός ξεπρόβαλε από το Βατικανό και όλοι άρχισαν να αγκαλιάζονται αναφωνώντας "Έχουμε Πάπα!".

6. α. Οι Μεταμορφώσεις είναι ποιητικό έργο που γράφτηκε μετά τον 1^ο (μ.Χ.) **A.D. Anno Domini** σε δεκαπέντε βιβλία και 12.000 στίχους.

β. Σύμφωνα με την περιγραφική διαίρεση της λατινικής λογοτεχνίας, η προκλασική ή αρχαϊκή εποχή διήρκεσε περ. **ca., - cir.- circ. (circa)** μέχρι το 100 π.Χ. **A.C. (ante Christum)**.

Ε. Ασκήσεις για την επανάληψη

1. **suā** αντωνυμία κτητική, προσώπου γ', για ένα κτήτορα.
se αντωνυμία προσωπική, προσώπου γ'.
quae αντωνυμία αναφορική.

	Ενικός αριθμός – singularis		
Nom.	sua		quae
Gen.	suae	sui	cuius
Dat.	suae	sibi	cui
Acc.	suam	se	quam
Voc.			
Abl.	sua	a se	qua

	Πληθυντικός αριθμός – pluralis		
Nom.	suae		quae
Gen.	suarum	sui	quarum
Dat.	suis	sibi	quibus
Acc.	suas	se	quas
Voc.			
Abl.	suis	a se	quibus

2. οριστική ενεστώτα		οριστική μέλλοντα	
adl(II)igo	moveo	adl(II)igabo	movebo
adl(II)igas	moves	adl(II)igabis	movebis
adl(II)igat	movet	adli(II)gabit	movebit
adl(II)igamus	movemus	adli(II)gabimus	movebimus
adl(II)igatis	movetis	adl(II)igabitis	movebitis
adl(II)igant	movent	adl(II)igabunt	movebunt

Απαρέμφατα

ενεστώτα:	adl(II)igare	movere
μέλλοντα:	adl(II)igaturum,-am ,-um esse	moturum,-am,-um esse
	adl(II)igaturos,-as,-a esse	moturos,-as,-a esse
παρακειμένου:	adl(II)igavisse	movisse

3. **se:** αντικείμενο του ρήματος. Δηλώνεται άμεση αυτοπάθεια, επειδή το **se** αναφέρεται στο υποκείμενο της πρότασης στην οποία ανήκει (**belua**).

4. **forma:** επιρρηματικός προσδιορισμός που εκφέρεται με απλή αφαιρετική. Δηλώνει αιτία, εξωτερικό αναγκαστικό αίτιο. Συνάπτεται με το **superba**.

sua : ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στον όρο: **forma**.

Η αντωνυμία **sua** δηλώνει κτήση με αυτοπάθεια. Η Κασσιόπη ήταν περήφανη για τη δική της ομορφιά.

Cassiope, superba forma eius.: Η αντωνυμία **eius** δηλώνει κτήση χωρίς αυτοπάθεια. Η Κασσιόπη ήταν περήφανη για την ομορφιά κάποιας άλλης.

5. *Tum Andromeda a Cepheu / Cepheo ad scopulum adligatur.*

6. α. Sallustius narrat **regiam hostiam** deo **placere**.
regia hostia deo **placere dicitur**.

β. Sallustius narrat **Perseum / Persea** puellam **videre** et **stupere** forma puellae.
Perseus puellam **videre** et **stupere** forma puellae **dicitur**.

7. Tum Cepheus Andromedam **apud / prope scopulum** adligat;

Στ. Προσέγγιση στοιχείων πολιτισμού: Παράλληλο Κείμενο

Όταν η Κασσιόπη στεκόταν μπροστά στον καθρέφτη της και κόμπαζε για την εξαιρετική ομορφιά της, δεν μπορούσε να διανοηθεί ότι με τον τρόπο -έστω και άθελά της- αυτό προκαλούσε την οργή όχι μόνο των θεών, αλλά και των ανθρώπων που ζούσαν γύρω της.

Είναι μεγάλο ελάττωμα ο ναρκισσισμός και ακόμη μεγαλύτερο η φιλαυτία. Αυτός που θαυμάζει ή αγαπάει υπερβολικά τον εαυτό του δεν είναι σε θέση να εκτιμήσει σωστά τον εαυτό του, τις δυνατότητες και τις ικανότητές του. Επειδή ζει με την ψευδαίσθηση ότι όλοι γύρω του είναι κατώτεροι και ότι πρέπει να υποτάσσονται στο θέλημά του, υπονομεύει το περιεχόμενο των σχέσεων μαζί τους και γρήγορα περιέρχεται σε κατάσταση οδυνηρής απομόνωσης με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την ψυχική του ισορροπία. Είναι, ακόμη, επικίνδυνος, αφού, όπως αναφέρει ο Πλάτων, *κρίνει κακώς τα δίκαια και τα καλά και τα ωραία, επειδή νομίζει ότι πρέπει να τιμά περισσότερο την ατομικότητά του από την αλήθεια*. Είναι πασιφανές ότι όσοι άνθρωποι διακατέχονται από σύμπλεγμα ανωτερότητας, ενδιαφέρονται αποκλειστικά για τον εαυτό τους, για το φαίνεσθαι και όχι για το εἶναι, δεν έχουν ξεκάθαρη αντίληψη για τα πράγματα, είναι έρμαια στις διαθέσεις και επιλογές άλλων και υπεύθυνοι για δεινά που προετοίμασαν με τη συμπεριφορά τους και για τον εαυτό τους και για τους άλλους.